

**LIETUVOS BANKAS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL ARTURO ŠKILIO IR ERGO INSURANCE SE GINČO NAGRINĖJIMO**

2023-12-20 NR. 429-539
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (X. X.) (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir ERGO Insurance SE, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2017 m. vasario 9 d. – 2031 m. vasario 23 d. laikotarpiui tarp pareiškėjo ir draudiko buvo sudaryta Gyventojų turto ir asmens civilinės atsakomybės draudimo sutartis (draudimo liudijimo Nr. *Duomenys neskelbtini*) (toliau – draudimo sutartis), pagal kurią draudimo variantu „Saugus turtas“ visų rizikų draudimu buvo apdraustas pareiškėjo butas ir du garažai, esantys adresu: *Duomenys neskelbtini*. Draudimo sutartis buvo sudaryta Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 056¹ (toliau – Taisyklės) pagrindu.

Pareiškėjas 2023 m. sausio 15 d. draudikui pateikė pranešimą apie apdrausto turto sugadinimą, kuriame nurodė: „Užpylė kaimynai, virtuvę ir kambarį. Turto sugadinimai, patirti nuostoliai: sienos ir lubos“ (toliau – įvykis).

Draudikas, vadovaudamasis UAB „Smart claims“ 2023 m. vasario 21 d. parengtu Nuostolių priežasties nekilnojamam turtui vertinimu (toliau – Vertinimas), priėmė sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju. Draudikas minėtą sprendimą grindė aplinkybėmis, kad, remiantis apžiūros metu surinkta informacija, atsižvelgiant į defektų vietą ir pobūdį, buvo nustatyta, kad buto patalpų sienų, lubų apdailos defektų atsiradimo priežastis yra ilgalaikis drėgmės ir (arba) vandens poveikis, drėgmei ir (arba) vandeniui prasiskverbus pro išorines pastato konstrukcijas – sienas ar pastato bendras konstrukcijas. Defektai ilgalaikio poveikio proceso pasekmė, be staigaus ir netikėto išorinio poveikio žymių.

Pareiškėjas pateikė draudikui pretenziją, o draudikui nesutikus keisti savo sprendimo – ir prašymą nagrinėti ginčą Lietuvos banke. Pareiškėjas nurodė, kad pagal „Šiaulių apygardos teismo 2018-04-10 nutartį civilinėje byloje Nr. 2A-266-883/2018, kt.), pasirinkto draudimo varianto „Saugus turtas“ atveju Taisyklių C dalies nuostatos apskritai nėra taikomos (žr., pvz., Taisyklių dalį „Informacija draudėjui“).“ Taip pat pareiškėjas teigė, kad, sudarant draudimo sutartį, draudiko atstovės buvo patikintas, kad tokie įvykiai laikomi draudžiamaisiais. Be to, remiantis Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pateiktais duomenimis, UAB „Smart claims“ yra išbraukta iš Išorės turto arba verslo vertinimo veikla turinčių teisę verstis asmenų sąrašo ir todėl neturi teisės verstis turto ir (arba) verslo vertinimo veikla. Atsižvelgdamas į tai, pareiškėjas prašė panaikinti draudiko sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju ir atlyginti pareiškėjo dėl įvykio patirtą žalą.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepinimas, jame draudikas paaiškino, kad šiuo atveju specialiųjų žinių turintys UAB „Smart claims“ specialistai parengė ne turto rinkos kainos vertinimą, o išvadą dėl nuostolių priežasties nekilnojamam turtui. Taip pat draudikas nurodė, kad UAB „Smart claims“ tinkamai įvertino apdrausto turto sugadinimų pobūdį, Vertinimo duomenys, draudiko teigimu, aiškiai patvirtino, kad žala negalėjo būti padaryta staigaus įvykio metu. Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, draudikas pabrėžė neturintis pagrindo įvykio pripažinti draudžiamuoju ir mokėti pareiškėjo reikalaujamos draudimo išmokos.

¹ Galioja nuo 2014 m. gruodžio 1 d.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko sprendimo įvykį pripažinti nedraudžiamuoju ir atsisakyti mokėti pareiškėjo patirtus nuostolius atlyginančią draudimo išmoką pagrįstumo.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti administruojant žalą nustatytas įvykio aplinkybes ir nustatyti, ar pagal šalių sudarytos draudimo sutarties sąlygas draudikas pagrįstai įvykį pripažino nedraudžiamuoju.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje įtvirtinta draudimo sutarties samprata: draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalimi, teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. Tai reiškia, kad sutartis jos šalims yra privaloma ir vykdytina. Civilinio kodekso 6.38 straipsnyje įtvirtinti prievolių vykdymo principai įpareigoja sutarties šalis savo prievolės vykdyti sąžiningai, tinkamai, pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nėra – vadovaujantis protingumo kriterijais.

Nagrinėjamu atveju šalys sudarė savanoriško draudimo sutartį. Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.156 straipsnyje įtvirtintu sutarties laisvės principu, draudikas tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiama draudimo apsauga. Pažymėtina, kad kasacinis teismas yra ne kartą pabrėžęs, jog draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, kurios laikomos standartinėmis draudimo sutarties sąlygomis, paprastai taikomomis visiems draudėjams, sudarantiems atitinkamos draudimo rūšies sutartį su tuo pačiu draudiku, tiek draudimo liudijime aptartose individualiose sąlygose. Draudimo taisyklėse nustatomi atvejai, kurie laikytini draudžiamaisiais įvykiais, taip pat kurie tokiais nelaikytini.² Draudimo taisyklėse taip pat įtvirtinama nuostolių nustatymo tvarka, draudimo išmokų apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarka bei terminai ir kitos Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 92 straipsnio 1 dalyje nurodytos draudimo sutarties sąlygos.

Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjas, sudarydamas draudimo sutartį, siekė apsaugoti savo turtinius interesus, o draudikas įsipareigojo išmokėti draudimo išmoką įvykus ne bet kokiam įvykiui, dėl kurio pareiškėjas patiria nuostolių, o draudimo sutartyje (draudimo liudijime ar Taisyklėse) nustatytam draudžiamajam įvykiui. Pareiškėjo ir draudiko sutartis buvo sudaryta pagal Taisykles, kurios yra neatskiriama draudimo sutarties dalis.

Pareiškėjo turtas apdraustas draudimo variantu „Saugus turtas“, t. y. visų rizikų draudimu. Pagal Taisyklių C dalies 20 punktą „Nedraudžiamieji įvykiai“, nedraudžiamųjų įvykių nuostoliais laikomi nuostoliai dėl: „20.10. vandens, sniego, purvo patekimo į apdraustų patalpų vidų per išorinius, atitvarinius pastato elementus, išskyrus, jei tai atsitiko dėl draudžiamąjo įvykio; 20.15. nuostoliai, atsiradę dėl ilgalaikio vandens kaupimosi ar garų kondensavimosi.“

Pažymėtina, kad nors pareiškėjas teigia, jog pagal Šiaulių apygardos teismo nutartį civilinėje byloje,³ pasirinkus draudimo variantą „Saugus turtas“, Taisyklių C dalies nuostatos nėra taikomos, tačiau nutarties turinys nepatvirtina pareiškėjo teiginio, priešingai, nutartyje nurodyta: „Nesutiktina su atsiliepime į apeliacinį skundą nurodytu argumentu, kuriuo teigiama, jog taikant draudimo apsaugą „Saugus turtas“, taisyklių D skyriuje esantis nukreipimas į C skyrių yra negalimas. Teismo nuomone, toks taisyklių taikymas (C skyriuje nurodytų nedraudžiamųjų įvykių netaikymas pasirinkus draudiminę apsaugą „Saugus turtas“) pernelyg išplėstų draudiko

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. kovo 13 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012.

³ Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2018 m. balandžio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-266-883/2018.

atsakomybę, draudikas turėtų atlyginti nepagrįstus draudėjo nuostolius (pvz., įvykusius dėl draudėjo ar jo šeimos narių tyčios, dėl neteisingos apdrausto turto eksploatacijos ir t. t.), o tai neatitiktų CK 1.5 str. įtvirtintų teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principų, draudikui galiotų labai siaura nedraudžiamųjų įvykių taikymo apimtis, iš kitos pusės, draudėjui būtų sudarytos galimybės piktnaudžiauti tokia draudimo sutartimi teikiama apsauga.“

Sprendimą dėl įvykio atitikties nedraudžiamųjų įvykių sąlygoms draudikas grindė Vertinime įtvirtintais duomenimis. Vertinime nurodyta, kad apdailos defektų pobūdis, „kai pakeliami dažai ir / arba glaistas, indikuoja vandens / drėgmės prasiskverbimą iš vidinės sienos konstrukcijų dalies“. Vertinime taip pat pažymėta, kad „nebuvo užfiksuota nei išorinio koncentruoto mechaninio poveikio ar patalpų deformacijų žymių, nei vandentiekio vamzdynų avarių, kas galėtų būti laikoma kitomis defektų atsiradimo priežastimis“.

Kaip antra galima ir tikėtina vandens ir (arba) drėgmės patekimo į buto vidaus patalpas priežastis, Vertinime nurodyta „vandens / drėgmės prasiskverbimas iš aukščio esančio buto pro balkono grindų dangą. Vertinime pažymėta, kad „balkono lubų apdailos defektai ties buto sienomis (baltos spalvos apnašos) indikuoja vandens / drėgmės išsiskyrimą iš vidinės balkono plokštės dalies“. Vertinime nurodyta, kad labiausiai tikėtina, jog „lyjant lietui vanduo / drėgmė patenka pro aukščiau esančio balkono grindų dangą į perdangos plokštę, taip gadindamas žemiau esančio balkono lubų apdailą, dėl ko ilgainiui vanduo / drėgmė prasiskverbė ir į buto vidaus patalpas.“

Atlikus sugadinto apdrausto turto defektų pobūdžio ir žalos atsiradimo priežasčių vertinimą, buvo padaryta išvada, kad „buto patalpų sienų, lubų apdailos defektų atsiradimo priežastis yra ilgalaikis drėgmės / vandens poveikis, drėgmei / vandeniui prasiskverbus pro išorines pastato konstrukcijas – sienas ar pastato bendras konstrukcijas. Defektai ilgalaikio poveikio proceso pasekmė, be staigaus ir netikėto išorinio poveikio žymių.“

Pareiškėjas nurodo, kad draudikas negali vadovautis Vertinimu, nes UAB „Smart claims“ yra išbraukta iš Išorės turto arba verslo vertinimo veikla turinčių teisę verstis asmenų sąrašo ir todėl neturi teisės verstis turto ir (arba) verslo vertinimo veikla. Vertinant šiuos pareiškėjo argumentus, pažymėtina, kad turto vertintojų ir turtą vertinančių įmonių veiklos objektas yra turto vertė. Įprastai tai pardavimo sandorių sudaromoji dalis, turto rinkos kaina. Šiuos klausimus reglamentuoja Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymas. Žalos vertinimas yra kito pobūdžio ir paskirties, ši veikla yra reglamentuota statybos normatyviniuose dokumentuose, todėl pareiškėjo teiginiai, kad UAB „Smart claims“ neturi teisės verstis turto ir (arba) verslo vertinimo veikla, nagrinėjamu atveju neturi teisinės reikšmės.

Draudikas Lietuvos bankui pateikė Vilniaus technologijų ir dizaino kolegijos diplomą TD Nr. *Duomenys neskelbtini*, kuriuo Vertinimą rengusiam ekspertui Y. Y. buvo suteikta inžinieriaus profesinė kvalifikacija, ir valstybės įmonės Statybos produkcijos sertifikavimo centro 2013 m. spalio 24 d. Kvalifikacijos atestatą Nr. *Duomenys neskelbtini*, patvirtinantį, kad Vertinimą rengusiam UAB „Smart caims“ vadovui, vyr. ekspertui Z. Z. yra suteikta teisė eiti ypatingo statinio statybos vadovo ir ypatingo statinio statybos techninės priežiūros vadovo pareigas (statiniai – gyvenamieji ir negyvenamieji pastatai; susisiekimo komunikacijos (keliai, gatvės). Šie duomenys patvirtina, jog Vertinimas buvo parengtas kvalifikaciją statybų srityje turinčių ekspertų.

Pažymėtina, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotoje teisės aiškinimo ir taikymo praktikoje konstatuojama, kad konkretūs faktiniai duomenys, gauti ekspertinio tyrimo metu, gali būti atmesti kaip įrodymai, jei manoma, kad jie nepagrįsti, nepatikimi ar turi kitokių trūkumų. Kritiškai vertinti eksperto išvadą ar jos dalį galima tada, kai ekspertizės turinys prieštaringas, išvados neišplaukia iš tyrimo eigos, išvada pateikta neatlikus tyrimo arba jis atliktas neišsamiai ir kitais panašiais atvejais, kai kyla pagrįstų abejonių dėl ekspertinio tyrimo eigos ir rezultatų⁴.

Vertinimo duomenys patvirtina, kad UAB „Smart claims“ ekspertas sugadinto turto apžiūros metu vertino užfiksuotų defektų pobūdį. Siekiant nustatyti, ar žala buto sienoms ir luboms galėjo būti padaryta dėl netikėto (t. y. draudžiamojo) įvykio, buvo vertinamos vandens ir (arba) drėgmės patekimo į buto vidų priežastys, o pareiškėjas nepateikė duomenų, galinčių nuginčyti Vertinime pateiktus duomenis, apie žalos atsiradimo priežastis.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Vertinimo duomenys neprieštarauja kitiems administruojant įvykį surinktiems įrodymams.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 17 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-386-469/2015.

Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio nuostatos įtvirtina draudiko pareigą, pasinaudojant jam suteiktomis teisėmis, nustatyti draudžiamąjį įvykį ar jo nebuvimą, kitas draudimo išmokai mokėti reikšmingas aplinkybes, o kitiems draudimo santykių dalyviams nustato pareigą pateikti draudikui visus turimus draudimo sutartyje nurodytus ir draudiko reikalaujamus dokumentus bei informaciją. Dėl to, kilus šalių ginčui dėl pirmiau nurodytų aplinkybių, lėmusių draudiko atsisakymą mokėti draudimo išmoką, draudikas turi pareigą pateikti duomenis, pagrindžiančius jo sprendimą nemokėti draudimo išmokos, o kiti draudimo santykių dalyviai, juos ginčydami, privalo pateikti jų argumentus ir nurodomas aplinkybes patvirtinančius įrodymus (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 12 ir 178 straipsniai)⁵.

Atsižvelgiant į Draudimo įstatymo 98 straipsnyje įtvirtintas draudimo sutarties šalių pareigas įvykus įvykiui, taip pat kasacinio teismo suformuotą minėtų teisinių santykių, kilus civilinio pobūdžio ginčui, aiškinimo ir taikymo praktiką, pažymėtina, kad draudikas įrodymais pagrindė sprendimą atsisakyti mokėti draudimo išmoką. Todėl, remiantis Lietuvos bankui pateiktų įrodymų visumos vertinimu, darytina išvada, kad pareiškėjo draudikui keliamas reikalavimas įvykį pripažinti draudžiamuoju ir dėl įvykio pareiškėjui išmokėti jo nuostolius atlyginančią draudimo išmoką yra atmetinas kaip nepagrįstas.

Į esminius šalių išdėstytus argumentus atsakyta, o kiti šalių nurodyti argumentai neturi esminės reikšmės sprendimo teisėtumui ir pagrįstumui, todėl dėl jų Lietuvos bankas plačiau nepasisako. Lietuvos banko pareiga priimti motyvuotą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detalai atsakyti į kiekvieną šalių argumentą⁶.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. kovo 8 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-117-686/2017.

⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. spalio 5 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-382/2010; 2010 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2010 ir kt.